

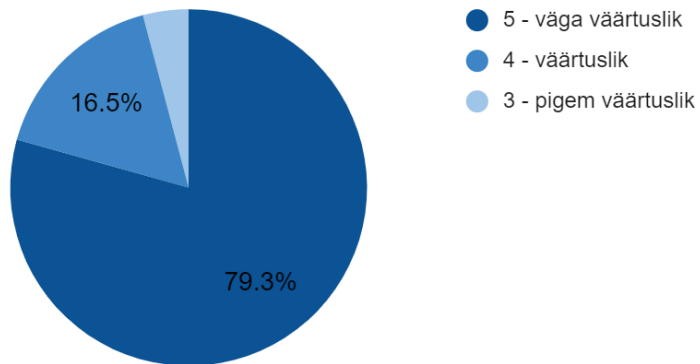
Kokkuvõte vabatahtlikest üliõpilastest abiõpetajate programmi tagasisideküsitlusest (juuni 2024)

Tagasisideküsitluses uuriti vabatahtlike programmi toimimist perioodil 1. jaanuar - 1. juuni 2024. Küsitlus viidi läbi ajavahemikus 22.05-15.06.2024 ning sellele vastasid 121 osalejat: 57 üliõpilast, 22 kooli ja 42 lasteaeda. Küsitlus viidi läbi TÜ ja TLÜ koostöös.

Programmi fookuses on õppeasutustele toe pakkumine eesti keelest erineva kodukeelega laste õpetamisel. Osalejate huvi programmi vastu on suur ning vabatahtlike üliõpilaste programmi võib jätkuvalt pidada väga edukaks. Joonis 1 illustreerib vastanute arvamust programmis saadud kogemuse väärtuse kohta. Kõik küsimustikule vastanud üliõpilased ja õppeasutused andsid saadud kogemusele positiivse hinnangu (vastusevariante *väga väärtusetu*, *väheväärtuslik* ja *pigem väheväärtuslik* ei valitud). Sarnaselt uuriti küsitluses, kas programmis osaleja soovitaks kogemust teistele üliõpilastele ja õppeasutustele. Joonis 2 näitab, et kõik vastanud soovitaksid programmi teistele suuremal või vähemal määral (vastusevariante *pigem ei soovita*, *ei soovita* ja *üldse ei soovita* ei valitud).

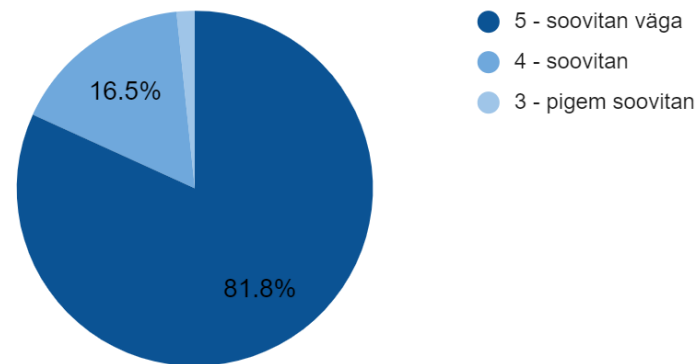
Programmis saadud kogemuse väärtus

Joonis 1

Kas soovitad kogemust teistele?

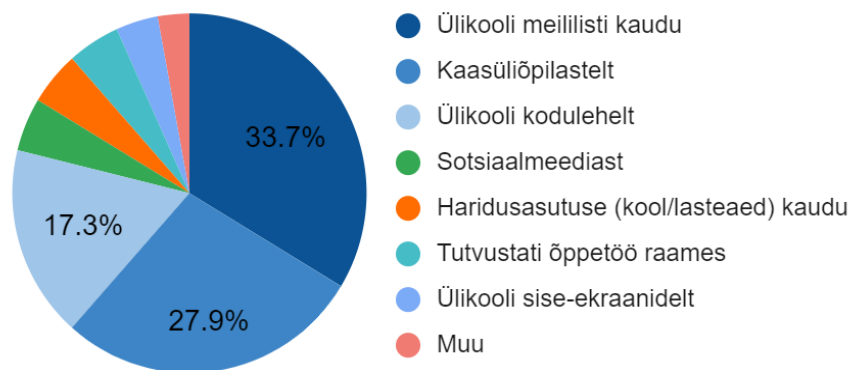
Joonis 2

Küsitluses uuriti ka seda, kuidas said osalejad programmi olemasolust teada. Nii üliõpilased kui ka õppeasutuste esindajad on peamiste infoallikadena välja toonud meililistid, üliõpilaste/kolleegide soovitusel, ülikoolide kodulehed (Joonised 3 ja 4). Vastusevariant *Muu* alla koondusid sellised vastused nagu *olen varem osalenud, koolitusel ja ülikooli praktikakogukonna sügispäeval*.

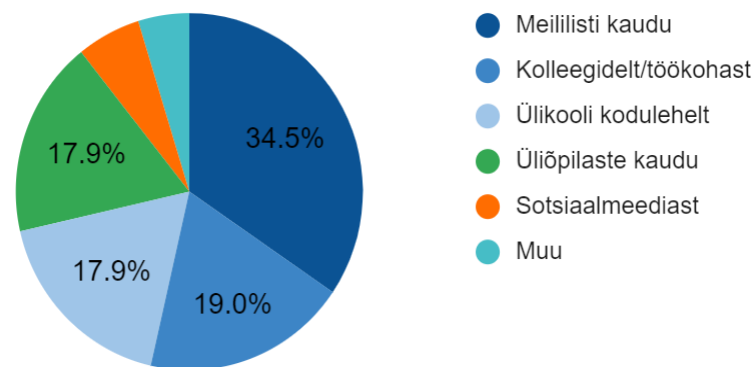
Kuidas said programmi olemasolust teada? (üliõpilased)

Joonis 3

Kuidas said programmi olemasolust teada? (asutused)

Joonis 4

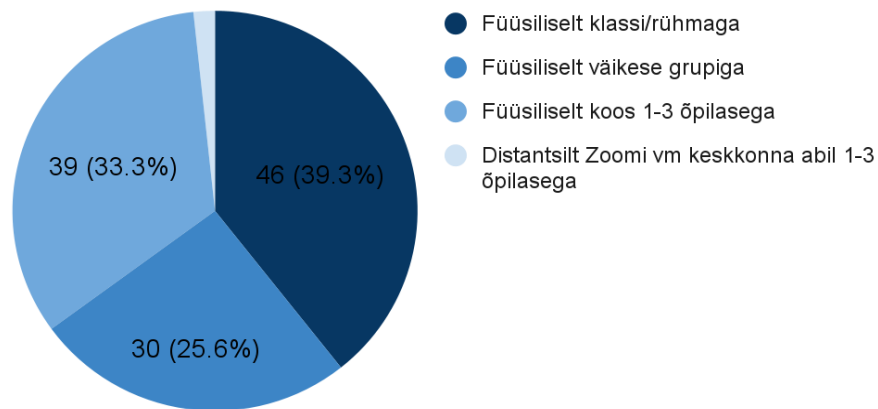

Üliõpilaste tagasiside

Vastanud üliõpilastest 28 märkisid, et osalevad programmis seondult Tartu Ülikooliga ja 29 Tallinna Ülikooliga. Kõik 57 vastanud üliõpilast olid saavutanud haridusasutusega koostöö kokkuleppe. Vastanud üliõpilastest 20 käisid abiks koolis, 35 lasteaias ja 2 olid abiks nii lasteaias kui ka koolis.

Õppetöö või abistamise vormid

Joonis 5

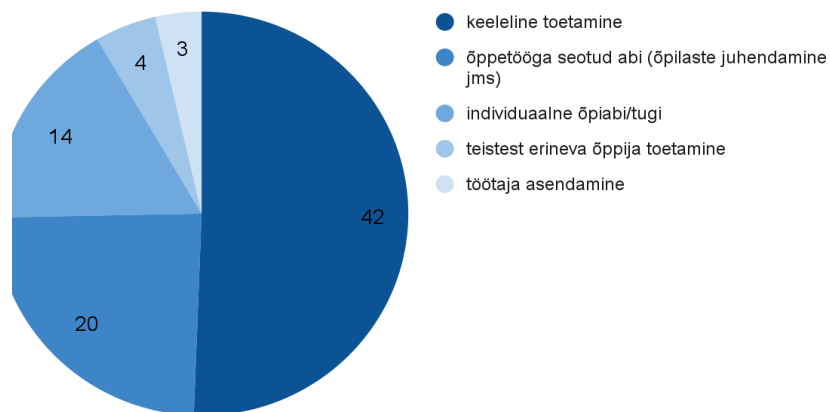

Haridusasutusega kokkuleppe saavutanud üliõpilased märkisid küsitluses enda kogemuse vormi (vt Joonis 5). Enamik vabatahtlikest käis abiõpetajaks füüsiliselt kohapeal ning kõige rohkem said vabatahtlikud abistada klassi/rühma (46 vastust), tegelesid 1-3 õpilasega (39 vastust) ning väikese grupiga (30 vastust). Kõige vähem abistati seekord distantsilt Zoomi vm keskkonna abil (2 vastust).

Vastanute ja vastuste arv ei kattu, kuna mõni vabatahtl abistas erinevaid abisaajaid või sama asutust, kuid erinevat kokkupuutumise variantides.

lariudusasutuses vajatud abi tüüp

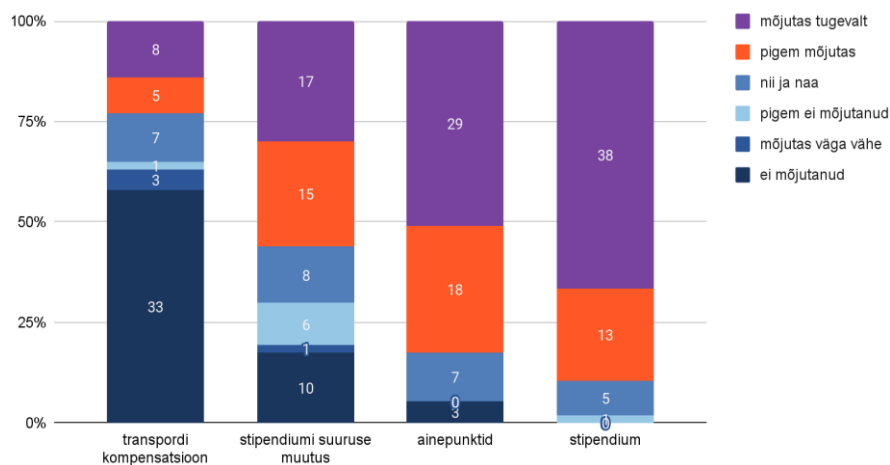
Joonis 6

Küsimustikus uuriti, millist abi koolid ja lasteaiad üliõpilaste hinnangul vajasisid (vt Joonis 6). Kuna programmi fookus on muukeelsete laste toetamisel, siis on arusaadav, et kõige vajalikumaks abi tüübiks oli laste keeleline toetamine (42 vastust 57-st). Samuti vajasisid õppeasutused abi õppetöö ja igapäevaste tegevuste juures (20 vastust) ning laste individuaalset abistamist (14 vastust). Väiksemal määral sooviti töötajate asendamist ning teistest eristuvate õppijate toetamist (nt HEV-õpilasi).

Kui palju mõjutasid programmiga liitumist järgmised asjaolud?

Joonis 7

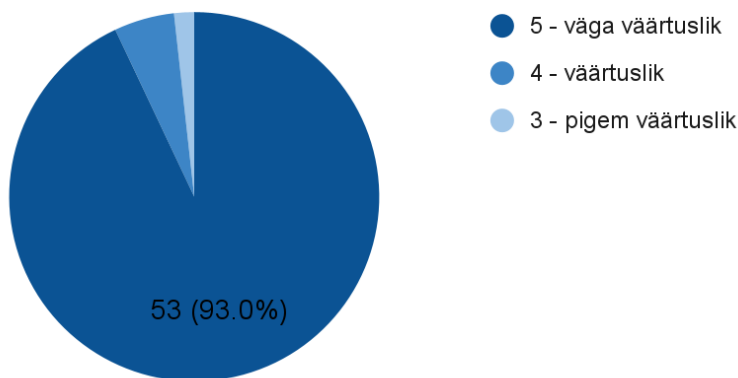

Vabatahtlikelt küsiti, kui palju mõjutasid kompenseerivad tegurid (võimalus saada stipendiumit, stipendiumi suuruse muutus, võimalus saada vabaaine punkte ning võimalus saada transpordikompensatsiooni) programmiga liitumist. Joonis näitab, et kogemuse saamise kõrval oli suurimal lisamotivaatoriks stipendium, mille puhul 51 vastajat leidsid, et see mõjutas tugevalt või pigem mõjutas nende otsust. Vabaain osalemine ja ainepunktide saamine oli samuti vastanud üliõpilaste jaoks väga oluline. Stipendiumi suuruse muutmine mõjutas samuti vabatahtlikke positiivselt. Transpordikulude kompenseerimise võimalus mõjutas sel perioodil väheseid üliõpilasi.

Joonis 8 illustreerib vastanud üliõpilaste arvamust programmis saadud kogemuse väärtuse kohta. Kõik küsimustikule vastanud üliõpilased andsid saadud kogemusele positiivse hinnangu (vastusevariante *väga väärtusetu*, *väheväärtuslik* ja *pigem väheväärtuslik* ei valitud). Sarnaselt uuriti küsitluses, kas programmis osaleja soovitaks kogemust teistele üliõpilastele. Joonis 9 näitab, et kõik üliõpilased soovitsid programmis osalemist teistele üliõpilastele (vastusevariante *pigem soovitan*, *pigem ei soovita*, *ei soovita* ja *üldse ei soovita* ei valitud).

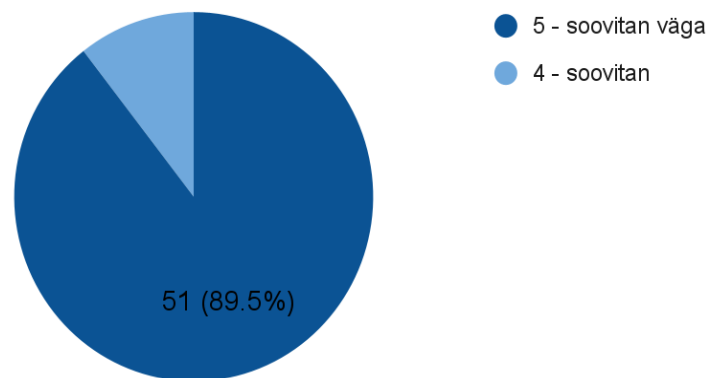
Programmis saadud kogemuse väärtus

Joonis 8

Kas soovitad kogemust teistele üliõpilastele?

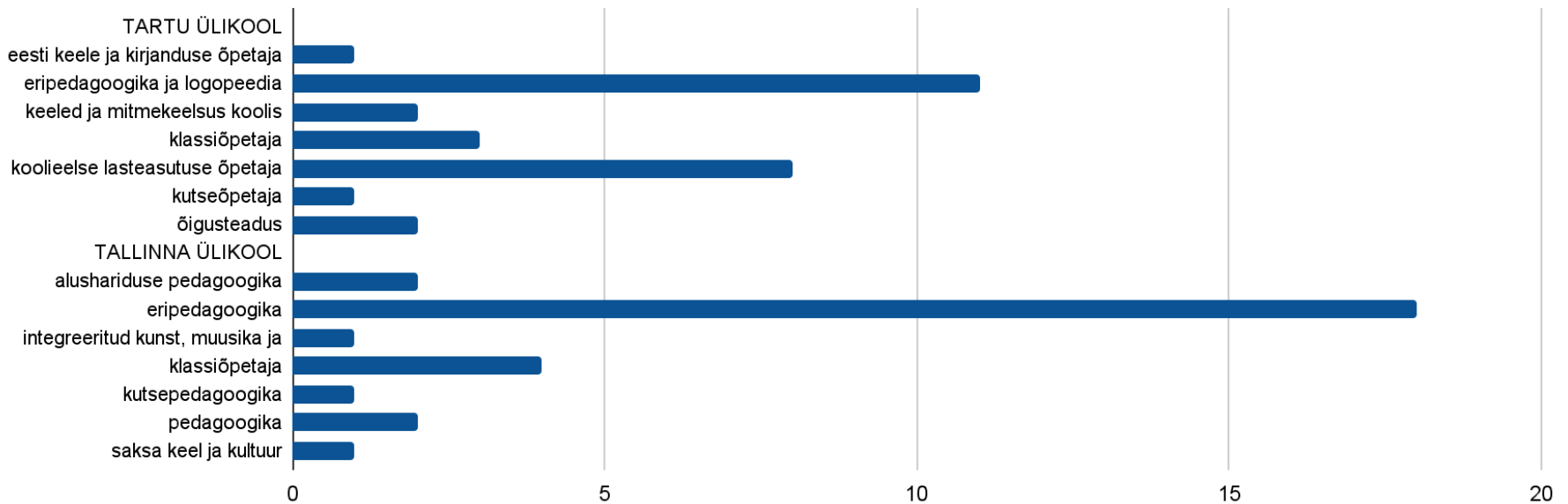
Joonis 9

Selles, et vabatahtlikud üliõpilased hindavad programmis osalemisest saadud kogemust väga väärtuslikuks ning soovitaksid seda kaasüliõpilastele, mängib suurt rolli asjaolu, et valdav enamik programmis osalenud ja küsimustikule vastanud vabatahtlikest on mõne Tartu Ülikooli või Tallinna Ülikooli õpetajakoolituse õppekava üliõpilased (vt Joonis 10). Programmi tegevused on tihedalt seotud nende erialaga, toetavad nende kutseõpet ning võimaldavad praktiliselt rakendada ülikoolis omandatud teoreetilisi teadmisi.

Programmis osalenud ja küsimustikule vastanud üliõpilaste arv õppekavade lõikes

Joonis 10

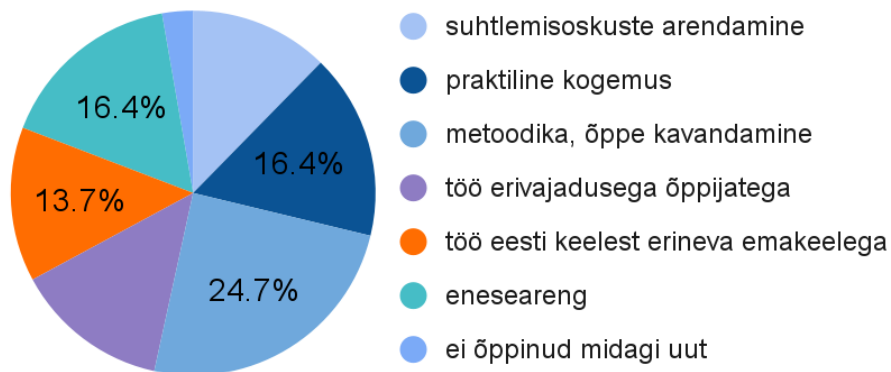

Vabatahtlike abiõpetajate programmiga seotud Tartu Ülikooli vabaaines SVHL.01.106 Õppijate ja õpetajate toetamise praktika II ja Tallinna ülikooli vabaaines KAT7058.HR Õppijate ja õpetajate toetamise praktika II osalenud üliõpilased pidid vastama täiendavatele küsimustele nende kogemuse kohta. Selles jaos oli vastajaid 49, Tartu Ülikoolist 23 ja Tallinna ülikoolist 26 üliõpilast.

Vabaaines osalenud üliõpilastelt küsiti, mis neil abiõpetajana hästi õnnestus, mida nad vabatahtliku töö käigus õppisid oma erialaga seoses (joonis 11) ning mis vajab veel arendamist (joonis 12). Pea kõik vastanud tõid välja vähemalt ühe vabatahtlikutöö käigus omandatud või edasi arendatud oskuse. Ainult 2 vastajat märkisid, et ei õppinud programmis osalemise ajal oma erialaga seoses midagi uut. Samas ei leidnud ükski vastanutest, et pea arendama ühtki täiendavat oskust või kompetentsi.

Programmi jooksul õpitu seoses erialaga

Joonis 11

eriala ja ülikoolis omandatud teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada. Kuna vabatahtlike abiõpetajate programmi fookus on eestikeelsele õppele ülemineku ning eesti keelest erineva emakeelega õppijate toetamine, puutusid sellega kokku kõik vabatahtlikud abiõpetajad, aga 13,7% vastanutest tõi eraldi välja programmis osalemise ajal uute keeleõppemeetodite omandamist või uusi õpitud viise, kuidas toetada eesti keelest erineva emakeelega õppijat. 12,3% vastanutest mainis suhtlemis- ja/või koostööoskuse arengut. Suhtlemisoskuse arengu all on peetud silmas suhtlemist lastega, eriti lasteaias lastega, kus paljudel üliõpilastel puudus eelnev kogemus, aga ka suhtlust lapsevanematega ja teiste õpetajate kui kolleegidega. Väärrib märkimist, et lisaks õpetajakoolituse erialade üliõpilastele, kelle jaoks praktika oli nende erialaga väga tihedalt seotud, tõi vabaainel osalenud õigusteaduse õppekava üliõpilane välja, et abiõpetajana arendatud suhtlemis- ja põhjendusoskus on oluline ka tulevase juristi jaoks.

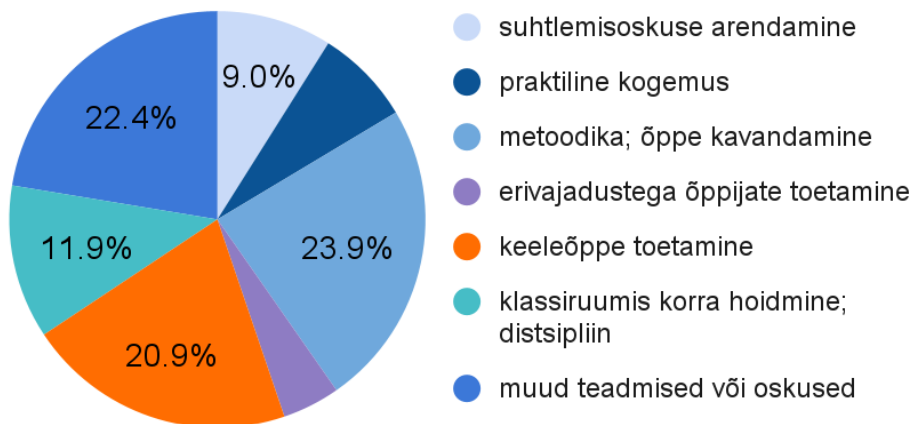
Enesearengu all leidis ära märkimist kohanemisvõime, paindlikkuse ja enesekindluse areng. Paljud õpetajakoolituse õppekavade üliõpilased leidsid programmis enda jaoks väärtust ka enda eelistuste ning tugevate või nõrkade külgede paremini tundma õppimise näol. Näiteks mainisid üliõpilased, et praktika aitas neil selgusele jõuda, millises vanuserühmas lastega nad tulevikus õpetajana töötada tahaksid, või said kinnitust oma erialavalikule ning julgust edaspidiseks.

Üliõpilased tõid oma vastustes välja programmis osalemise suurt praktilist väärtust. Pea veerand (24,7%) vastanutest leidsid, et õppisid abiõpetajana toimetades paremini õpet kavandama ja avastasid enda jaoks uusi õppe- ja kasvatustegevuse meetodeid, peamiselt vaatluse teel oma klassi või lasteaiarühma õpetaja pealt.

Võrdselt (16,4%) hindasid vastajad programmis osalemise praktilist kogemust seoses oma erialaga ning võimalusi enesearenguks. Vabatahtlike üliõpilaste seas oli palju Tallinna Ülikooli eripedagoogika ning Tartu Ülikooli eripedagoogika ja logopeedia õppekavade üliõpilasi, paljud neist töötasid abiõpetajana hariduslike erivajadustega õppijatega (13,7%) ning said oma valitud

Mis vajab veel arendamist?

Joonis 12

seotud pädevused, millega ka paljud õpetajakoolituse õppekavade üliõpilased polnud varem kokku puutunud. 23,9% vastanutest pidas vajalikuks metoodika ja õppe kavandamise edasist arendamist. Kõige rohkem toodi selles valdkonnas välja eesti keele õpetamise metoodikat ning hariduslike erivajadustega õppijate toetamist.

11,9% vastanutest leidsid, et arendamist vajab enesekehtestamise võime, oskus toime tulla käitumisraskustega laste ja õppijatega ning õppijate distsiplineerimine õppetegevuste läbiviimise ajal. Väiksemal määral (9%) mainiti suhtlemisoskuse arengut, ent sealjuures mitte ainult õppijatega, vaid oluliseks peeti ka lastevanematega ja teiste õpetajatega suhtlemist ja koostööoskust.

Kõigi arendamist vajavate valdkondade puhul peale võõrkeeleskuse ja kultuuriteadmiste nägid vastajad suurimat väärtust edasisel praktilisel kogemusel, et õppida rakendama erinevaid metoodikaid ja kasvatada enesekindlust nii klassi ees, korra hoidmisel kui ka õppijate, lastevanemate ja kolleegidega suhtlemisel.

Vabaaines osalenud üliõpilastelt küsiti ka, mis vajab veel arendamist ja milliste tegevuste kaudu saaksid nad oma professionaalset arengut nendes valdkondades toetada. Selle küsimuse juures toodi pea võrdselt välja täiendavate meetodiliste oskuste ja õppe planeerimise oskuse arengut, eesti keelest erineva emakeelega õppijate ja keeleõppe toetamist ning muude teadmiste või oskuste arengut. Üliõpilaste vastustest nähtub, et need kolm valdkonda on omavahel tihedalt seotud.

Muude teadmiste ja oskuste all toodi välja teadmisi teistest kultuuriruumidest ning võõrkeeleskust. Vastajad tõid välja raskusi muukeelsete õppijate/lastega kontakti leidmisel ning mainisid, et kasuks oleks tulnud vene keele või mõne muu võõrkeele oskus ning paremad teadmised õppija kultuuriruumist. 20,9% vastanutest märkis, et arendamist vajavad eesti keele kui võõrkeele õpetamisega

Vabaainel osalenud üliõpilased tõid küsitluses vabavastustena välja ka selle, mis neil abiõpetajana toimetades hästi õnnestus. Vastused puudutasid peamiselt enesearengut, head koostööd kooli või lasteaia õpetajatega, tajutud panust laste keeleoskuse arengusse ning positiivset tagasisidet teistelt õpetajatelt.

Noppeid vastustest küsimusele “Mis praktilal õnnestus ja miks?”

- *Minu jaoks oli esimene õnnestumine see, kui tundsin, et õpetajad ja rühma lapsed on mind kiiresti omaks võtnud ning klapin nendega hästi. Edaspidised õnnestumised olid seotud just õpetajate ja õpilaste abistamisega. Ülihea oli tunda seda, et minu abi on päriselt vaja ja saan olla kasulik. Mulle meeldis kui õpetaja andis konkreetseid juhiseid või ülesandeid, mida mõne lapsega teha võiksin. Samas nautisin ka ise avastamist ja katsetamist, millised erinevad võtted või tegevused erinevate laste peal töötavad.*
- *Õnnestus pakkuda tuge lastele, kelle emakeel ei ole eesti keel ning suunata neid õigele teele. Väga suurt õnnestumist näitas see, kui mõne aja möödudes märgata, kui palju on laps arenenud ja julgemaks muutunud.*
- *Õnnetus õppijaga kontakt ja usaldus luua ning tundsin mitmete teemade õpetamisel, et õpilane on need päriselt omandanud ning suudab ka hiljem neid meenutada. Arvan, et õnnestumised tulenesid ühise tähelepanu saavutamisest ning tutvudes sõbraliku keskkonna loomisest.*
- *Sain aidata neljal ukraina õpilasel omandada eesti keele A1 taset ning nendega individuaalselt tööd teha.*
- *Praktilal sain igapäevaste tegevuste toetamisega hakkama. Seda suuresti tänu rühmaõpetajate toetusele ja õpetustele. Veel nägin palju vaeva venekeelsest perest keelepuudega lapsega ja minu vaeva tulemusena sai ta selgeks eesti keeles värvid. See oli minu jaoks suur võit, sest olin temaga salakavalalt värve korranud juba ligi 3 kuud ja ta keeldus lihtsalt järgi kordamast.*
- *Kokkuvõtteks võin öelda, et üldiselt praktika käigus kõik õnnestus. Peamine eesmärk toetada ja aidata õpilasi sai saavutatud. Kõige tähtsam on see, et kohe alguses lapsed said aru, et ma olen seal selleks, et neid aidata, mitte arvustada. Meie suhted olid väga positiivsed, mis on lastega töötades (motiveerides) väga oluline. Lõpuks oli tore näha, et nad on muutunud enesekindlamaks nendes õppeainetes, mida olen neile õpetanud. Väga meeldiv oli kuulda, et klassijuhatajad ja teised õpetajad märkasid, et laste õpitulemused on paranenud.*
- *Sain lastega kiiresti kontakti, nad ootasid minuga mängimist ja proovisid minuga palju suhelda. Koostöö õpetajatega oli väga hea, jagasime omavahel mõtteid ja ideid, milliseid tegevusi võiks lastega läbi viia. Arutasime laste eripärade ja võimete üle, et oskaksin nendega arvestada. Kavandasin ja viisin läbi mitmekülgseid tegevusi, mille üldeesmärk oli keele ja kõne arendamine, kuid tegevustesse olid lõimitud ka teised valdkonnad. Tegevuste läbiviimine läks üldjoontes hästi, lapsed olid aktiivsed osalised ja tegevused pakkusid neile huvi. Praktika perioodi jooksul arenes laste sõnavara ja julgus eesti keeles ennast väljendada. Praktilal*

toetusin ülikoolis õpitud teadmistele ja oskustele, mida sain lastega tegutsemise käigus rakendada. Praktikal olles arenes enesekindlus ja oskus probleeme lahendada.

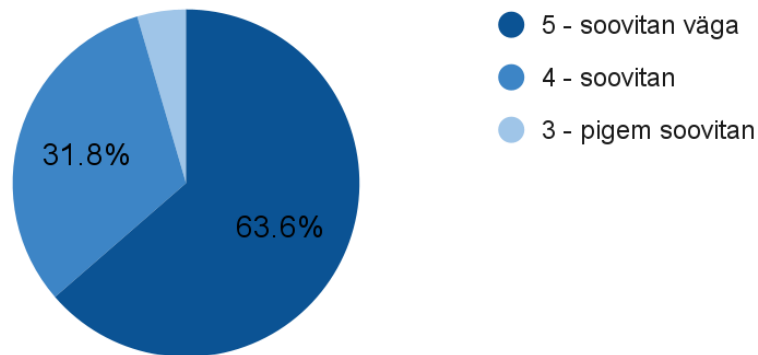
- *Praktika jooksul tegin mitmeid olulisi edusamme, mis aitasid kaasa laste eesti keele oskuste arengule. Üks peamisi saavutusi oli klassiruumis toetava ja julgustava õhkkonna loomine. Selline keskkond oli ülioluline, sest see võimaldas lastel end mugavalt tunda ja julgustas neid eesti keeles rääkima. Selle tulemusena muutusid lapsed enesekindlamaks ja olid rohkem valmis keeleõppes aktiivselt osalema.*
- *Suutsin luua tuge vajavate lastega kontakti ning usaldusliku suhte. Tundsin, et minust on päriselt kasu, nii lastele kui ka rühmaõpetajatele. Lapsed õpetasid mulle paljut ka mu enda kohta, näiteks kui kannatlik ma oskan olla. Sain palju kogemusi erinevate olukordade lahendamiseks, nt laste vahelised konfliktid, kuidas neid lahendada ja sellesse protsessi ka lapsi kaasata. Nägin ja tundsin, kui oluline rutiin ja kindel kord/reegliid laste jaoks on ning sain kaasa aidata nende loomisesse.*
- *Praktikal õnnestus lastega suhtlemine ja erinevate mängude läbiviimine. Lastele meeldis ka koos raamatuid vaadata – vahel lugesin ma neile ette, mõnikord proovis keegi ise veerida ning juhtus ka, et me niisama raamatu piltide üle arutlesime. Arvan, et need tegevused õnnestusid praktikal kõige rohkem, sest lapsed olid enamjaolt huvitatud mängulisusest ning ma proovisin leida võimalikult huvitavaid lähenemiseid. Eriti hästi toimusid individuaalsed tegevused, sest nii sain ma keskenduda ühele lapsele korraks ning ei tekkinud laste seas vaidlusi. Niimoodi tegevusi läbi viies oli ka lastel hea keskenduda. Samuti oli mul suur rõõm näha selle küllaltki lühikese aja jooksul mitme lapse arengut, näiteks muututi julgemaks ja õpiti ennast paremini väljendama.*
- *Praktikal suhtlesin lastega ainult eesti keeles. Praktikal õnnestus mul luua kontakt rühma kõige noorema lapsega, kes on väga vaikne ja ei räägi palju isegi koduses keeles (vene keel). Pikapeale muutus ta minuga mugavamaks ja hakkas rohkem suhtlema. Varsti hakkas ta minu järgi erinevaid eestikeelseid sõnu kordama ja neid ka vaikselt ise ütleva. Kindlasti aitas see, et tegin lapsega tegevusi individuaalselt ja rääkisin eesti keeles.*

Õppeasutuste tagasiside

Tagasiside küsimustikku täitsid 64 õppeasutust, sh 22 kooli ja 42 lasteaeda. 63 vastanud õppeasutust olid saavutanud üliõpilasega koostöö kokkuleppe. Kõik küsitlusele vastanud soovitasid programmi ka teistele haridusasutustele.

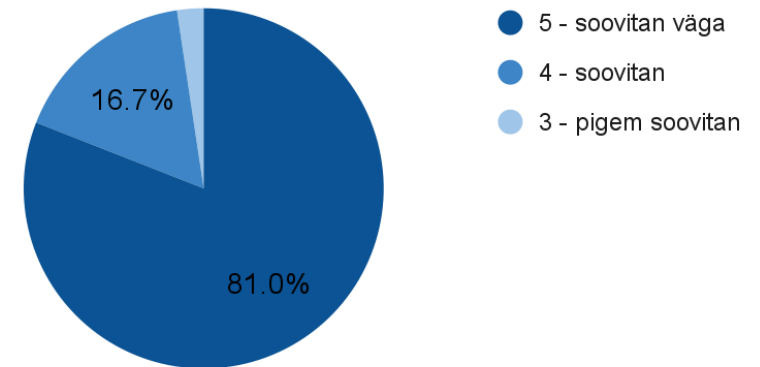
Kas soovitad kogemust teistele asutustele?

Joonis 13a - koolid

Kas soovitad kogemust teistele asutustele?

Joonis 13b - lasteaiad

Õppeasutustele pakuti võimalust lisada kommentaare ja ettepanekuid, mis eelnevate küsimuste alla ei paigutunud. Enamus vastanutest tänasid programmi olemasolu eest ning loodavad, et programm jätkub ka järgmisel õppeaastal.

Kogusime soovitusi edaspidiseks võimalikuks koostööks ning saime järgmisi ettepanekuid:

- *Teavitustöö sellisest võimalusest koolidele võiks parem olla.*
- *Vastastikune valikuvõimalus (ootuste kaardistamine, sihtpakkumine näiteks vabatahtliku erialase profiili järgi)*
- *Ei tea, kuidas seda mõjutada saaks, aga meie jaoks oli määramatus keerukas. Abiõpetaja pidi tulema kauemaks, aga siis juhtus midagi ja katkestas.*
- *Ma ei tea, kuidas toimub vabatahtlike eelhäälestus, seetõttu panen kirja mõned mõtted. Arvan, et ülikoolis võiks arutada vabatahtlikuga järgmist: Vabatahtlik peab arvestama sellega, et temasse suhtutakse koolis tõsiselt - kui ta puudub, peab ta sellest teavitama kindlasti seda inimest koolis, kes on tema vahetu juht (nt sekretär, õppealajuhataja - see sõltub koolist). Samuti kui kavatseb tagasi tulla pärast puudumist, oleks kena sellest teavitada. Kindlasti peaks ta vaatama oma e-posti ning vastama kirjadele.*

- *Kui oleks ajalist ressursi, siis võiks teha iga kahe kuu tagant kogemuste jagamise "ampse", juturing, kus saaks üliõpilased ja asutused jagada parimaid praktikaid.*
- *Sooviksime täpselt teada vabatahtliku tunde nädalas või kuus ning millal ta võiks meie juurde tulla, et koostada eelnevalt mõlemale poolele sobiv graafik.*